

JUHÁSZ GÁBOR

JOS BERGHMAN (1949–2014)

Jos Berghman a Leuveni Katolikus Egyetem szociálpolitika professzora 2014. október 10-én, hatvanöt éves korában váratlanul meghalt.

Berghman professzor 1949. július 5-én született Kelet-Flandriában, Aalst városában. Diplomáját a Leuveni Egyetemen szerezte társadalom- és politikatudományi ismeretekből. Végzését követően 1971-től 1985-ig az Antwerpeni Egyetem Szociálpolitikai Központjának kutatójaként dolgozott. Itt előbb a szegénység felszámolásának, a minimális életszínvonal biztosításának és a szociális biztonság megteremtésének tervein dolgozó kutatócsoportot irányította, majd a Központ igazgatója lett. Antwerpeni évei alatt, 1981-ben védte meg a szociális biztonság elméleti kérdéseit tárgyaló doktori disszertációját, melynek központi gondolatát a szociális biztonsági rendszerek legitimációjának a társadalom kulturális és strukturális folyamatai általi meghatározottsága alkotta, amit a disszertáció második részében a belga nyugdíjrendszer példáján illusztrált. Doktori fokozatszerzését követően néhány évig a Központ igazgatójaként tevékenykedett. Itt dolgozta ki a szegénységet a megélhetés bizonytalanságaként leíró, a szegénységből való kiemelkedés és az oda való lesüllyedés dinamikus szemléletére építő megközelítést, amit később az Európai Unió társadalmi befogadási stratégiájának kialakításához való hozzájárulása során is hasznosított.

Antwerpenből Tilburgba vezetett az útja, ahol a szociális biztonság témakörével foglalkozó négyéves képzés kialakításáért és fejlesztéséért felelős tanszékvezető lett. Itt tanszéke tevékenységét fokozatosan a szociális biztonság kérdéseinek nemzetközi vizsgálata felé mozdította. Tilburgi tartózkodása idején kezdeményezte az azóta is működő Tilburg Institute for Social Security Research (TISSER) intézet létrejöttét, aminek néhány évig az igazgatói tisztségét is betöltötte, majd 1993–96 közt dékánként ő irányította a Tilburgi Egyetem Társadalomtudományi Karát.

1998-ban visszatért alma materébe, Leuvenbe, ahol egészen nemrégiben bekövetkezett haláláig a szociálpolitika professzoraként tanított. Kurzusokat tartott az európai szociális modell jellemzőiről és fejlődéséről, a jóléti állam fenntarthatóságáról, de vállalta a szociálpolitikai alapismeretekkel foglalkozó tárgy előadásainak megtartását is. Leuveni tartózkodása alatt elnyerte a Delta Lloyd Life Chair in Pension Policy posztját, alelnöke lett a luxemburgi CEPS/INSTEAD Social and Economic Research Centernek. Számos nemzetközi folyóirat szerkesztőbizottságának tagja, a szociálpolitikai kérdésekkel foglalkozó *Belgisch Tijdschrift voor Sociale Zekerheid* folyóiratnak pedig főszerkesztője volt.

Szakmai elismertségét leginkább a szociálpolitikai problémák rendkívül széles spektrumú, szociológiai ihletésű megközelítésének köszönhetette. Vizsgálatai fókuszába mindig azt a kérdést helyezte, hogy a szociális biztonság intézményei és intézkedései miként mozdíthatják elő az egyének, a családok, illetve a társadalom egészének jólétét.

Elkötelezett európaiként vezető tisztségeit arra is használta, hogy elősegítse az európai oktatási platformok kialakítását. Három sikeres európai képzési program létrehozatalához és működéséhez járult hozzá. Ezek közé tartozott a Social Security in Europe elnevezésű három hónapos TEMPUS, majd később ERASMUS program, ahol az ELTE Szociálpolitikai Tanszékének kilencvenes évekbeli oktatói és hallgatói személyesen is megismerhették őt visszafogott humorú kollégaként, illetve magas követelményeket támasztó, de egyúttal mélyen emberséges oktatóként. E képzésen alapult a kilencvenes évek végén indított európai mesterprogram, a European Master of Social Security, amelynek keretében ugyancsak számos magyar hallgató szerzett diplomát. Oszlopos tagja volt a Master's Degree in Social Policy programnak, valamint alapítója és állandó oktatója a luxemburgi székhelyű IMPALLA (International Master in Social Policy) képzési programnak is.

Szakmai elismertségét szakértői felkérések sora bizonyította: számos, a szociálpolitikával és a szociális biztonság kérdéskörével foglalkozó uniós bizottság elnöke és állandó tanácsadója volt, de tanácsaira hazáján kívül számos más ország nyugdíjbiztosítási rendszerében is igényt tartottak.

A sors furcsa iróniájaként közvetlenül nyugdíjba vonulásának ceremóniája előtt érte a halál, így a nyugdíjpolitika egyik legelismertebb nemzetközi szakértőjének nem adatott meg, hogy a hozzájárulásával fejlesztett rendszer hasznait is élvezhesse. Személyében a szociálpolitika nemzetközileg is kimagasló alakját veszítettük el. Béke poraira.